

Płynność finansowa – dylematy biegłego sądowego

Edyta Piątek, Ilona Dziedzic-Jagocka*

Streszczenie: Celem artykułu jest poddanie pod dyskusję i przedstawienie własnych propozycji identyfikowania braku płynności w podmiotach gospodarczych prowadzących uproszczoną rachunkowość. W związku z prowadzoną praktyką biegłego sądowego i licznymi badaniami płynności podmiotów gospodarczych pojawiły się wątpliwości w zakresie sposobu ustalania płynności podmiotów prowadzących uproszczoną rachunkowość. Metodologia badania opisanego w artykule sprowadza się do analizy badanych przypadków braku płynności i zastosowaniu autorskich narzędzi (metod) ustalania płynności. Wyniki zostały omówione w ostatniej części artykułu. Ponieważ literatura przedmiotu bogata jest w opis metodologii i źródeł analizy płynności podmiotów prowadzących rachunkowość zgodnie z ustawą o rachunkowości, kwestia metodologii badania płynności podmiotów niesporządzających rachunku przepływów pieniężnych oraz innych elementów sprawozdania finansowego, staje się interesującym i nowym zagadnieniem, szczególnie iż podmioty z taką formą rachunkowości stanowią 95% ogółu przedsiębiorstw w Polsce i na świecie.

Słowa kluczowe: płynność finansowa, upadłość, uproszczona rachunkowość

Wprowadzenie

W warunkach istnienia gospodarki rynkowej przedsiębiorstwa powinny podejmować świadome i zamierzone decyzje, ponieważ ich istnienie oraz rozwój zależy od wielu czynników, w szczególności od umiejętności zachowania płynności. W literaturze przedmiotu pojęcie płynności używane jest w różnym, wielowymiarowym znaczeniu.

Płynność jest ważnym elementem, który decyduje o funkcjonowaniu podmiotu gospodarczego. Brak płynności finansowej oraz nadpłynność mogą powodować pogorszenie się rentowności, rynkowej pozycji, upadłości przedsiębiorstwa. Skutkiem braku płynności są działania naprawcze lub upadłościowe, a ostatecznie likwidacyjne.

Aby zapobiec takim sytuacjom, właściciel przedsiębiorstwa powinien kontrolować obecny i przyszły poziom płynności, podejmować odpowiednie działania gwarantujące równowagę finansową.

* dr Edyta Piątek, Politechnika Świętokrzyska, Instytut Ekonomii i Zarządzania, Aleja Tysiąclecia Państwa Polskiego 7, 25-314 Kielce, e-mail: epiatek@tu.kielce.pl; mgr Ilona Dziedzic-Jagocka, Politechnika Świętokrzyska, Wydział Zarządzania i Modelowania Komputerowego, Aleja Tysiąclecia Państwa Polskiego 7, 25-314 Kielce, e-mail: dz.ilona@gmail.com.

1. Pojęcie i istota płynności finansowej

O płynności finansowej przedsiębiorstwa można mówić w dwóch aspektach: majątkowym oraz majątkowo-kapitałowym. Płynność w aspekcie majątkowym oznacza zdolność aktywów do zamiany na środki pieniężne w jak najkrótszym czasie i bez utraty wartości. W szerszym ujęciu chodzi o to, czy dany składnik majątku można łatwo i bez większej straty sprzedać za gotówkę. W ujęciu węższym płynność to wielkość aktywów, które albo są środkami pieniężnymi, albo można je traktować jako ich ekwiwalenty. Przykładem są papiery wartościowe, gdyż ich sprzedaż na rynku finansowym odbywa się natychmiastowo i bez straty.

Płynność w aspekcie majątkowo-kapitałowym dotyczy obustronnej relacji zobowiązań finansujących majątek oraz majątku stanowiącego zabezpieczenie terminowej spłaty tych zobowiązań. Rozpatrując tę relację z punktu widzenia czasu, jaki jest konieczny do tej spłaty, można wyróżnić (Wędzki 2002: 32):

- wypłacalność długoterminową oznaczającą długookresową nadwyżkę majątku przedsiębiorstwa nad finansującymi go zobowiązaniami,
- wypłacalność krótkoterminową, która jest krótkookresową zdolnością do płacenia aktualnych zobowiązań lub pokrycia niespodziewanych wydatków gotówkowych.

Opierając się na powyższych rozważaniach, można sformułować różne definicje płynności finansowej. Według Wiesława Sasina płynność finansowa to zdolność do szybkiego obrotu środków pieniężnych oraz szybkość i pewność, z jaką aktywa obrotowe mogą być zamienione na pieniądź w krótkim okresie czasu (Sasin 2002: 7). Kolejną definicję odnajdujemy w *Słowniku ekonomicznym i finansowym*, zgodnie z którym płynność finansowa to wypłacalność przedsiębiorstwa, czyli możliwość regulowania swoich zobowiązań, które rodzą się ze zwykłych transakcji, nieoczekiwanych zdarzeń oraz zaistniałych okoliczności, pozwalających na okazyjny zakup dóbr (Bernard, Coli 1995: 128). Łącząc dwie powyższe definicje, należy stwierdzić, że płynność rozumiana jest jako sprawność przedsiębiorstwa do dokonywania zakupów wszelkiego rodzaju towarów i usług wtedy, gdy są one przydatne do zaspokojenia potrzeb produkcyjnych, oraz zdolność do regulowania wszelkich zobowiązań finansowych w pełnej wysokości i w obowiązujących terminach (Wojciechowska 2001: 14).

Tak szerokie pojmowanie płynności utrudnia identyfikację momentu osłabienia lub utraty płynności. Niewątpliwie na osłabienie płynności wskazują: nieregularne płacenie zobowiązań, brak elastyczności w podejmowaniu finansowych decyzji oraz brak gotówki na ich finansowanie. W sytuacji utraty płynności przedsiębiorstwo nie reguluje zobowiązań, kapitałodawcy mogą zażądać zwrotu swoich wkładów, a kredytodawcy nie udzielą kredytu, a wtedy pogarszająca się sytuacja może doprowadzić do bankructwa firmy (Michalski 2005: 35–36).

Płynność finansowa ulega ciągłym zmianom, zarówno dodatnim, jak i ujemnym. Określenie poziomu płynności jest bardzo trudne, dlatego też kierownictwo firmy powinno

w szczególnie sposób badać jej poziom oraz śledzić czynniki, które wpływają na nią, ponieważ to na zarządzie przedsiębiorstwa ciąży obowiązek zgłoszenia wniosku o upadłość.

W środowisku gospodarczym w związku ze wspomnianą upadłością używa się również, dla określenia sytuacji braku płynności, terminu niewypłacalność. Niewypłacalność funkcjonuje w terminologii prawa upadłościowego. Przywołując ustawę z dnia 28 lutego 2003 r. Prawo upadłościowe i naprawcze art. 11, niewypłacalność to niewykonywanie swoich zobowiązań, które skutkować ma koniecznością złożenia wniosku o upadłość:

1. „Dłużnika uważa się za niewypłacalnego, jeżeli nie wykonuje swoich wymagalnych zobowiązań pieniężnych.
2. Dłużnika będącego osobą prawną albo jednostką organizacyjną nieposiadającą osobowości prawnej, której odrębna ustawa przyznaje zdolność prawną, uważa się za niewypłacalnego także wtedy, gdy jego zobowiązania przekroczy wartość jego majątku, nawet wówczas, gdy na bieżąco te zobowiązania wykonuje”.

Z kolejnego artykułu ustawy wynika, iż brak płynności nie występuje wtedy, gdy opóźnienie w wykonaniu zobowiązań nie przekracza trzech miesięcy, a suma niewykonanych zobowiązań nie przekracza 10% wartości bilansowej przedsiębiorstwa dłużnika.

Reasumując, przedsiębiorstwo nieregulujące swoich zobowiązań traci płynność finansową.

2. Badanie płynności finansowej w podmiotach prawa bilansowego

Źródłem danych o płynności finansowej przedsiębiorstwa są sprawozdania finansowe: bilans, rachunek zysków i strat oraz informacje dodatkowe, a w szczególności sprawozdanie z przepływów środków pieniężnych. Analiza informacji zawartych w bilansie, w rachunku zysków i strat oraz przepływów pieniężnych prowadzi do oceny płynności finansowej zarówno w kontekście przepływów dynamicznych, jak i statycznych.

Sprawozdania finansowe mają postać zestawień liczbowych, tworzonych za ustalone okresy sprawozdawcze, które charakteryzują posiadane zasoby oraz rezultaty działalności jednostki gospodarczej. Ogół sporządzanych przez podmioty gospodarcze sprawozdań określa się mianem sprawozdawczości finansowej (Sokół 2010: 9).

Sprawozdawczość finansowa stanowi jeden z głównych podsystemów w systemie rachunkowości. Jednocześnie jest ona ściśle powiązana z pozostałymi podsystemami, tj. księgowością, rachunkiem kosztów. Sprawozdania finansowe sporządza się bowiem na podstawie szczegółowej ewidencji zdarzeń gospodarczych odpowiednio uporządkowanych i zweryfikowanych, a także kalkulacji ujętych w rachunku kosztów. W związku z tym analiza danych w nich zawartych według ustalonej metodologii daje pełen obraz dokonań przedsiębiorstwa i jego sytuacji majątkowo-finansowej.

Bilans stanowi zestawienie posiadanych aktywów oraz źródeł kapitału, które zostały wykorzystane do ich uzyskania oraz ma niebagatelny wpływ na analizę płynności w długim okresie czasu. Odzwierciedla stan posiadanych przez przedsiębiorstwo zasobów

w określonym dniu. Aktywa możemy interpretować jako kontrolowane przez jednostkę zasoby majątkowe o określonej wartości, powstałe w wyniku pewnych zdarzeń, które w przyszłości spowodują wpływ do jednostki korzyści finansowych. Pasywa przedsiębiorstwa odzwierciedlają źródła kapitału wykorzystane do sfinansowania posiadanego majątku (Waśniewski, Skoczylas 2002: 86–87). Rachunek zysków i strat jest zestawieniem przychodów oraz zysków nadzwyczajnych z różnych rodzajów działalności przedsiębiorstwa oraz współmiernych do nich kosztów i strat nadzwyczajnych, dzięki któremu uzyskujemy wynik finansowy brutto (Leszczyński, Skowronek-Mielczarek 2004: 88–93). Rachunek przepływów pieniężnych przedstawia dynamicznie obieg pieniądza oraz jego zasoby. Odzwierciedla przepływy gotówkowe w trzech podstawowych obszarach działalności:

- przepływy z działalności operacyjnej, które odzwierciedlają przepływy gotówkowe z podstawowych działalności spółki, a więc operacji związanych z produkcją, handlem oraz świadczeniem usług,
- przepływy z działalności inwestycyjnej – operacje wynikające z zarządzania przez spółkę aktywami trwałymi, czyli zarówno ich kupno, jak i sprzedaż,
- przepływy z działalności finansowej zawierające wpływy i wydatki wywołane związkami spółki z otaczającym im rynkiem finansowym.

Wykorzystując dane znajdujące się w powyżej wymienionych sprawozdaniach, można wnioskować o sytuacji majątkowo-finansowej przedsiębiorstwa, poddając je analizie poziomej i pionowej oraz analizie wskaźnikowej. Szeroki wachlarz wskaźników, jakie można budować w oparciu te dane pozwala wyróżnić wskaźniki dynamiczne i statyczne płynności finansowej. Analiza płynności finansowej w przedsiębiorstwie sporządzającym powyższe sprawozdania obejmuje analizę pionową i poziomą bilansu i rachunku zysków i strat oraz wskaźników wymienionych w tabeli 1.

W świetle polskiego prawa bilansowego dwie grupy podmiotów zobowiązane są z mocy prawa do prowadzenia rachunkowości w pełnym zakresie, a więc do przygotowania sprawozdań finansowych, które mogą być źródłem danych do analizy płynności finansowej w zakresie określonym powyżej. Pierwszą grupę tworzą te przedsiębiorstwa, dla których obowiązek prowadzenia pełnej rachunkowości wynika z ich statusu. Zaś drugą grupę stanowią podmioty, dla których obowiązek wiąże się wyłącznie z rozmiarami prowadzonej przez nie działalności gospodarczej (Nowak-Kowalski: 13–14). Do drugiej grupy należą osoby fizyczne oraz spółki cywilne osób fizycznych, spółki jawne osób fizycznych oraz spółki partnerskie, jeżeli ich przychody netto (przychody bez podatku od towarów i usług) ze sprzedaży towarów, produktów i operacji finansowych za poprzedni rok obrotowy wyniosły co najmniej równowartość w walucie polskiej 1 200 000 euro (Nowak-Kowalski: 14).

Osoby fizyczne i spółki cywilne osób fizycznych uwagi na rozmiary prowadzonej działalności gospodarczej, z mocy prawa bilansowego nie są podmiotami rachunkowości. Podmioty takie nie muszą prowadzić rachunkowości i sprawozdawczości zgodnie z zapisami ustawy o rachunkowości, natomiast są zobowiązane do założenia i prowadzenia innego typu ewidencji operacji gospodarczych. Ewidencje te mają na celu wyłącznie dostarczenie

danych do ustalenia wymiaru podatków należnych państwu, dlatego też zasady ich prowadzenia regulują przepisy prawa podatkowego.

Tabela 1

Wskaźniki finansowe służące do badania płynności

Lp. Analiza płynności	
1.	Wskaźnik pokrycia I stopnia
2.	Wskaźnik pokrycia II stopnia
3.	Wskaźnik płynności I stopnia
4.	Wskaźnik płynności II stopnia
5.	Wskaźnik płynności III stopnia
6.	Wskaźnik natychmiastowy
7.	Kapitał pracujący
8.	Kapitał stały
Analiza sprawności działania	
1.	Wskaźnik rotacji (obrotowości) zapasów
2.	Wskaźnik rotacji (obrotowości) należności
3.	Wskaźnik rotacji (obrotowości) zobowiązań
4.	Wskaźnik rotacji zapasów w dniach
5.	Wskaźnik rotacji należności w dniach
6.	Wskaźnik rotacji zobowiązań w dniach
7.	Cykl konwersji gotówki
8.	Wskaźnik rotacji należności z tytułu dostaw i usług w dniach
9.	Wskaźnik rotacji zobowiązań z tytułu dostaw i usług w dniach
Analiza rentowności	
1.	Wskaźnik rentowności sprzedaży
2.	Wskaźnik poziomu kosztów
3.	Wskaźnik rentowności aktywów
4.	Wskaźnik rentowności kapitału własnego
Analiza zadłużenia	
1.	Wskaźnik ogólnego zadłużenia
2.	Wskaźnik zadłużenia długoterminowego
3.	Wskaźnik zadłużenia krótkoterminowego
4.	Wskaźnik spłaty zadłużenia efektywnego
5.	Wskaźnik wiarygodności kredytowej

Źródło: opracowanie własne.

Podmioty niebędące podmiotami rachunkowości mają możliwość wyboru zryczałtowanej formy opodatkowania (karta podatkowa lub zryczałt ewidencjonowany) oraz opodatkowania na zasadach ogólnych. Formy zryczałtowane obejmują prowadzenie księgowości uproszczonej oraz zryczałtowane stawki podatku. Uregulowane są one przepisami ustawy o zryczałtowanym podatku dochodowym od niektórych przychodów osiąganych przez osoby fizyczne. W przypadku opodatkowania na zasadach ogólnych, istnieje możliwość wyboru pomiędzy ewidencją uproszczoną w postaci księgi przychodów i rozchodów

a wspomnianą księgowością w pełnej formie. Rzadko jednak podmioty te dobrowolnie decydują się na stosowanie ustawy o rachunkowości.

3. Badanie płynności finansowej w podmiotach z uproszczoną rachunkowością

Podmioty gospodarcze, których nie dotyczy ustawa o rachunkowości i zasady w niej opisane, prowadzą rachunkowość zasadniczo na potrzeby swoich rozliczeń z urzędem skarbowym. Zasady i narzędzia, jakimi się posługują, określone zostały w ustawie o podatku dochodowym od osób fizycznych oraz w ustawie o podatku od towarów i usług. Ewentualnie przedsiębiorcy ci prowadzą ewidencję dla potrzeb decyzyjnych – zarządczych według własnego pomysłu.

Do podstawowych narzędzi ewidencyjnych i sprawozdawczych opisanych w powyższych ustawach, należą:

- ewidencja podatkowa przychodów i kosztów (lub tylko przychodów),
- karty wynagrodzeń pracowników,
- ewidencja stanu i zużycia środków trwałych,
- ewidencja wyposażenia,
- ewidencja przebiegu pojazdu,
- arkusze remanentu inwentaryzacyjnego,
- rejestry sprzedaży i zakupu VAT.

Podstawowym aktem prawnym regulującym zasady prowadzenia ewidencji podatkowej przychodów i kosztów jest Rozporządzenie Ministra Finansów z dnia 26 sierpnia 2003 roku w sprawie prowadzenia podatkowej księgi przychodów i rozchodów (PKPiR). Księga jest ewidencją przychodów i rozchodów, w której podatnik zapisuje dokonaną sprzedaż, a także koszty poniesione w celu uzyskania przychodu, a które są związane z prowadzoną działalnością. Ewidencja ta, jak wspomniano, jest podstawą określenia zobowiązań podatkowych z tytułu podatku dochodowego od osób fizycznych. PKPiR służy więc głównie do prawidłowego rozliczania się z Urzędem Skarbowym, zarówno w poszczególnych okresach, jak i na koniec roku. To na podstawie zapisów w niej dokonanych wylicza się wielkość należnego podatku od uzyskanych dochodów. Na podstawie wpisów sporządzanych w PKPiR można także wyciągnąć wnioski o prowadzonej działalności, czyli spełnia ona również funkcję informacyjną. Na podstawie podsumowań z każdego miesiąca przedsiębiorca może dokonać analizy zmian wielkości kosztów/przychodów na przestrzeni roku. Dodatkowo na podstawie PKPiR można ogólnie przyrównać i zestawić ze sobą poszczególne wartości, np. wartość zakupu towarów handlowych i materiałów pomocniczych a wartość sprzedaży towarów i usług w danym miesiącu. Takie zestawienia mogą być pierwszym bodźcem informującym przedsiębiorcę np. o zbyt dużych ilościach zakupionego towaru, który nie został sprzedany bądź nie osiągnięto z tytułu jego sprzedaży zadowalających dochodów.

Wprowadzić informacje w PKPiR są dość ogólne, ale na ich podstawie przedsiębiorca może zauważyć pewne niepokojące lub zadowalające prawidłowości.

Ewidencja środków trwałych służy do prezentacji rodzaju i wielkości posiadanego majątku wykorzystywanego w długim okresie i wielkości miesięcznych oraz rocznych kosztów używania tych składników. Podobnie ewidencja wyposażenia informuje o rodzaju środków wykorzystywanych w długim okresie o niewielkiej wartości początkowej. Karty pracowników dostarczają informacji o rodzaju wykonywanej pracy, wynagrodzeniu i czasie pracy. Najwięcej informacji obok PKPiR dostarcza ewidencja sprzedaży i zakupu VAT.

Ewidencję taką prowadzą czynni podatnicy VAT, niezależnie od prowadzenia innych ewidencji, a na jej podstawie sporządzana jest deklaracja podatku VAT. Podstawą sporządzenia deklaracji może być tylko ewidencja prowadzona rzetelnie i niewadliwie, czyli w taki sposób, aby wynikały z niej dane niezbędne do określenia przedmiotu i podstawy opodatkowania, wysokości podatku należnego, kwoty podatku podlegającej wpłacie do urzędu skarbowego lub podlegającej zwrotowi z urzędu. W ewidencji rejestruje się faktury sprzedażowe i kosztowe z informacją o numerze dokumentu, kontrahencie, z którym dochodzi do transakcji, dacie obowiązku podatkowego, kwocie netto i brutto transakcji, wielkości stawki VAT i kwocie VAT. Dodatkowo rejestry te przedsiębiorstwa mogą dzielić na cząstkowe, z podziałem na np.: rejestr kosztowy, rejestr towarów, rejestr materiałów, sprzedaż paragonowa, sprzedaż przelew, sprzedaż gotówka. Taka analityka służy porządkowaniu, ale również dostarcza dodatkowych informacji o wielkości i rodzaju operacji zachodzących w przedsiębiorstwie.

Zasadniczą kwestią różniącą ewidencje przedsiębiorcy prowadzącego uproszczoną rachunkowość od pełnej jest brak obowiązku rejestracji wpływów i wypływów w kasie, mimo iż obowiązkowe jest prowadzenie rachunku bankowego, co wynika bezpośrednio z prawa działalności gospodarczej z dnia 19 grudnia 1999 roku, art. 13 pkt 1–3. Obowiązkowe jest nie tylko samo założenie konta firmowego, ale także prowadzenie za jego pośrednictwem rozliczeń podatkowych i składkowych.

Bardzo często w stosunku do przedsiębiorców prowadzących uproszczoną rachunkowość, z ewidencjami opisanymi powyżej, przychodzi biegłym sądowym ustalać sytuację majątkowo-finansową, w tym szczególnie płynność finansową i moment utraty płynności.

Hipotetycznie, można pokusić się o przygotowanie sprawozdań finansowych dla takich przedsiębiorstw i wykorzystać je jako źródło danych do pełnej analizy finansowej oraz podstawę do rozstrzygnięcia o płynności lub jej braku. Jednak dla podmiotów prowadzących uproszczoną rachunkowość sporządzenie sprawozdań finansowych jest bardzo trudne a czasami niemożliwe. W związku z tym dla podmiotów z uproszczoną rachunkowością autor wypracował metodologię badania płynności opisaną poniżej.

Badanie płynności w podmiotach o uproszczonej rachunkowości identyfikuje się w następujących etapach:

1. Zestawienie deklaracji rocznych podatku dochodowego za możliwie najdłuższy okres przed dniem, na który dokonywane są ustalenia płynności.

2. Zestawienie dla podobnego okresu w przedziałach miesięcznych narastająco przychodów i kosztów zgodnie z układem książki przychodów i rozchodów.
3. Zestawienie deklaracji podatku VAT za możliwie najdłuższy okres przed dniem, na który dokonywane są ustalenia płynności.
4. Zestawienie sumaryczne wpływów i wypływów – miesięcznych lub dziennych z konta bankowego.
5. Analiza zapisów ewidencji środków trwałych.
6. Analiza kart pracy pracowników.

4. Badanie płynności finansowej w wybranym przedsiębiorstwie o uproszczonej rachunkowości

Dla wyjaśnienia zasad wnioskowania o płynności w oparciu o uproszczoną rachunkowość–ewidencję, przedstawiono poniżej etapy badania i wnioski z badania, którego celem było ustalenie: czy w dniu 23 maja 2008 roku Oskarżony posiadał możliwości finansowe wywiązania się z umowy zawartej z Powodem.

Oskarżony i podmiot badania to osoba fizyczna prowadząca działalność gospodarczą opodatkowaną na zasadach ogólnych – według skali – i będąca czynnym podatnikiem VAT.

Badanie rozpoczęto od analizy wyniku – dochodu z roku 2007. Zgodnie z zeznaniem PIT-36 za 2007 rok, Oskarżony poniósł z prowadzonej przez siebie działalności stratę w wysokości 46 182,79 zł. Dane z zeznania podatkowego PIT-36 zasadniczo zgadzają się z wartościami wykazanymi z deklaracjami VAT-7 za ten okres. Oskarżony w okresie do lipca do grudnia 2007 roku sprzedał swoje usługi w wartości netto niższej niż zakupy, których dokonał. Wynika z tego, że Oskarżony musiał w 2007 roku „dofinansować” działalność kapitałem własnym – wnieść środki pieniężne wygoszparowane poza swoją działalnością.

Następnie dokonano analizy danych roku 2008. Wartość przychodów i kosztów w poszczególnych miesiącach 2008 roku narastająco przedstawiono w tabeli 2.

Zgodnie z danymi zawartymi w tabeli 2, Oskarżony we wszystkich miesiącach 2008 roku ponosił większe koszty aniżeli uzyskiwał przychody, co generowało stratę z działalności. Ostatecznie zakończył on ten rok stratą brutto w kwocie 70 375,95 zł. Jedynymi miesiącami, w których zaewidencjonowano znaczące przychody był miesiąc wrzesień, październik i grudzień. Wielkość przychodów ujawnionych w PKPiR odpowiada podstawie podatku należnego (w sumie za 2008 rok – 730 982 zł). Podstawa podatku naliczonego w łącznej wartości za rok 2008 – 665 258 zł – jest niższa od kwoty kosztów uzyskania przychodów wykazanych w PKPiR, co należy uznać za prawidłowe, bowiem do kosztów uzyskania przychodów w PKPiR, oprócz wydatków udokumentowanych fakturami VAT, wchodzi pozostałe koszty, w tym głównie koszty wynagrodzeń. Zapisy PKPiR są spójne z deklaracjami VAT. W zestawieniu poniższym również odnajdujemy potwierdzenie, iż Oskarżony w swojej działalności w okresie od kwietnia do sierpnia nie osiągał żadnych przychodów, a jedynie ponosił koszty. Dla ustalenia poziomu płynności badanej działalności, w ramach

niniejszej opinii, dokonano także analizy faktur zakupowych i sprzedażowych firmy pod kątem przepływów finansowych – rodzaju (formy) płatności (tab. 3).

Tabela 2

Przychody i koszty miesięcznie w 2008 roku

Miesiąc	Przychody	Koszty	Wynik	Ubezpieczenie społeczne	Ubezpieczenie zdrowotne
01.2008	54 000,00	60 582,44	-6 582,44	547,77	168,04
02.2008	54 000,00	153 687,00	-99 687,00	648,34	336,08
03.2008	56 400,00	166 632,84	-110 232,84	1 513,53	504,12
04.2008	54 000,00	249 408,41	-195 408,41	849,48	684,60
05.2008	54 000,00	264 101,85	-210 101,85	950,05	865,08
06.2008	54 000,00	271 671,03	-217 671,03	1 050,62	1 045,56
07.2008	54 000,00	279 338,96	-225 338,96	1 151,19	1 222,83
08.2008	56 400,00	272 254,66	-215 854,66	2 016,38	1 400,10
09.2008	259 590,16	374 330,17	-114 740,01	1 352,33	1 577,37
kor 09.2008	259 590,16	314 330,17	-54 740,01	1 352,33	1 577,37
10.2008	448 934,44	648 079,29	-199 144,85	1 452,90	1 760,60
11.2008	448 934,44	666 170,12	-217 235,68	2 318,09	1 943,83
12.2008	730 982,10	742 731,00	-11 748,90		

Źródło: opracowanie własne.

Tabela 3

Przepływy pieniężne w 2008 roku

Miesiąc	Zakupy			Sprzedaż		Przeływy	Koszty wynagrodzeń	Przeływy po uwzględnieniu kosztów wynagrodzeń
	gotówkowe	przelewowe	karta	gotówkowa	przelewowa			
01.2008	29 957,33	33 794,00	3217,12	0,00	65 880,00	-1 088,45	5 670,77	-6 759,22
02.2008	25 557,68	66 670,13	462,92	0,00	0,00	-92 690,73	5 342,21	-98 032,94
03.2008	5 920,33	14 640,00	0,00	2 928,00	0,00	-17 632,33	5 689,74	-23 322,07
04.2008	5 343,87	66 404,60	0,00	0,00	0,00	-71 748,47	5 342,21	-77 090,68
05.2008	8 976,45	802,67	0,00	0,00	0,00	-9 779,12	6 677,77	-16 456,89
06.2008	1 077,43	0,00	0,00	0,00	0,00	-1 077,43	6 677,77	-7 755,20
07.2008	1 208,00	0,00	0,00	0,00	0,00	-1 208,00	6 677,77	-7 885,77
08.2008	2612,00	0,00	396,6	0,00	0,00	-3 008,60	4 931,56	-7 940,16
09.2008	11 949,81	73 200,00	373,56	0,00	250 820,00	165 296,63	5 342,21	159 954,42
10.2008	15 263,65	309 478,66	1571,13	0,00	231 000,00	-95 313,44	5 342,21	-100 655,65
11.2008	10 506,40	1 981,16	2490,00	0,00	0,00	-14 977,56	5 342,21	-20 319,77
12.2008	59 888,77	143 020,00	45,00	0,00	341 170,13	138 216,36	5 342,21	132 874,15
Razem:	178 261,72	709 991,22	8 556,33	2 928,00	888 870,13	-5 011,14	68 378,64	-73 389,78

Źródło: opracowanie własne.

Z zestawienia zawartego w tabeli 3 wynika, iż jedynie w miesiącach wrzesień oraz grudzień Oskarżony miał dodatnie przepływy finansowe ze swojej działalności, tj. wpływy ze sprzedaży przewyższały wydatki na zakupy. Biorąc pod uwagę wydatki związane z wypłatami na pracowników oraz płatnościami z tytułu ubezpieczeń społecznych i zdrowotnych, niedobór gotówki w kolejnych miesiącach się zwiększał. Zważywszy na to, że prawie wszystkie wpływy nastąpiły po koniec roku (od września 2008), zastanawiający jest fakt, że właściciel ponosił do tego czasu znaczące wydatki gotówkowe realizowane w każdym miesiącu 2008 roku. Powstaje pytanie, skąd pochodziły te środki. Ujemne przepływy pieniężne przy stałych wydatkach oznaczają, że właściciel musiał wprowadzać do swojej działalności własne (inne niż pozyskane z działalności) środki pieniężne, bądź zaciągać zobowiązania na ich pokrycie. Zwłaszcza, iż sprzedaż dokonywana była jedynie przez pięć miesięcy w roku przy całorocznym zatrudnieniu pracowników na pełny etat. Istnieje również ewentualność, iż właściciel nie ewidencjonował całej sprzedaży i osiągał przychody – wpływy bez ich ewidencji.

Uwagi końcowe

Badanie, jakie opisano powyżej, jest skrótem wnioskowania o sytuacji majątkowo-finansowej przedsiębiorstwa o uproszczonej rachunkowości. Biegły musi wykorzystać dostępne ewidencje i wiedzę o zasadach ich tworzenia i prowadzenia, aby w sposób pozbawiony błędów wnioskować o płynności lub jej braku. Z doświadczenia biegłego wynika, że analiza danych w zakresie opisanym powyżej jest wystarczająca dla ustalenia wypłacalności podmiotu prowadzącego uproszczoną rachunkowość.

Literatura

- Bednarski L., Borowiecki R., Duraj J., Kurtys E., Wiśniewski T., Wersty B. (1998), *Analiza ekonomiczna przedsiębiorstwa*, Akademia Ekonomiczna, Wrocław.
- Bernard Y., Coli J. (1995), *Słownik ekonomiczny i finansowy*, Książnica, Katowice.
- Leszczyński Z., Skowronek-Mielczarek A. (2004), *Analiza Ekonomiczno-Finansowa Spółki*, PWE, Warszawa.
- Michalski G. (2005), *Płynność finansowa w małych i średnich przedsiębiorstwach*, Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa.
- Nowak-Kowalski J., *Charakterystyka Rachunkowości i Prawa Rachunkowego*, www.janek.uek.krakow.pl (18.11.2013).
- Sasin W. (2002), *Analiza płynności finansowej firmy*, Agencja Wydawnicza Interfart, Łódź.
- Sokół A. (2010), *Sprawozdawczość finansowa przedsiębiorstw, w: Analiza sprawozdań finansowych. Wybrane zagadnienia*, praca zbiorowa pod redakcją A. Sokół, CeDeWu, Warszawa.
- Ustawa o rachunkowości z dnia 29 września 1994 r., art. 2 ust. 1.
- Waśniewski T., Skoczylas W. (2002), *Teoria i praktyka analizy finansowej w przedsiębiorstwie*, Fundacja Rozwoju Rachunkowości w Polsce, Warszawa.
- Wędzki D. (2002), *Strategie płynności finansowej przedsiębiorstwa*, Oficyna Ekonomiczna, Kraków.
- Wojciechowska U. (2001), *Płynność finansowa polskich przedsiębiorstw w okresie transformacji gospodarki. Aspekty mikroekonomiczne i makroekonomiczne*, SGH, Warszawa.

FINANCIAL LIQUIDITY – DILEMMAS EXPERT WITNESS

Abstract: The objective of this article is presenting for discussion and presentation of their proposals to identify the lack of liquidity in the business entities engaged in accounting. In connection with the practice of an expert witness, and numerous studies of liquidity traders, doubts have arisen with regard to the method of determining the liquidity simplified accounting entities. The methodology of the study described in the article refers to the analysis of the cases examined lack of liquidity and the use of proprietary tools (methods) for determining liquidity. The results are discussed in the last section of the article. Because literature is rich in description of the methodology and sources of liquidity analysis accounting entities in accordance with the Accounting Act, the question of the methodology of the study subjects did not prepare their liquidity cash flows and other elements of the financial statements, it becomes an interesting and novel question, especially that the bodies of the form accounting constitute 95% of all enterprises in Poland and abroad.

Keywords: financial, bankruptcy, simplified accounting

Cytowanie

Piątek E., Dziedzic-Jagocka I. (2015), *Płynność finansowa – dylematy biegłego sądowego*, Zeszyty Naukowe Uniwersytetu Szczecińskiego nr 854, „Finanse, Rynki Finansowe, Ubezpieczenia” nr 73, Wydawnictwo Naukowe Uniwersytetu Szczecińskiego, Szczecin, s. 87–97; www.wneiz.pl/frfu.

